

ชื่อเรื่องการค้นคว้าแบบอิสระ	: การประเมินผลกระทบทางสังคมและเศรษฐกิจ จากการส่งเสริมการเกษตรยั่งยืนเพื่อการส่งออก ตำบลแม่สุก อำเภอแจ้ห่ม จังหวัดลำปาง	
ชื่อผู้เขียน	: นายสรณ มรกตวิจิตรการ	
ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต	: สาขาวิชาการจัดการมนุษย์กับสิ่งแวดล้อม	
คณะกรรมการสอบการค้นคว้าแบบอิสระ	:	
รองศาสตราจารย์ ดร.ชูเกียรติ	ทีสุวรรณ	ประธานกรรมการ
ศาสตราจารย์ ดร.มนัส	สุวรรณ	กรรมการ
รองศาสตราจารย์ ดร.อนุรักษ์	ปัญญานุวัฒน์	กรรมการ

บทคัดย่อ

การศึกษานี้ มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาผลกระทบทางสังคมและเศรษฐกิจ
จากการส่งเสริมการเกษตรยั่งยืนเพื่อการส่งออก ตำบลแม่สุก อำเภอแจ้ห่ม จังหวัดลำปาง
วิธีการศึกษาประกอบด้วย การศึกษาข้อมูลจากเอกสารและเอกสารตำราวิชาการ
รายงานสรุปแผนพัฒนาและแนวทางพัฒนาการเกษตรตำบลแม่สุก โครงการสนับสนุนแผนการ
ผลิตของเกษตรกร การสัมภาษณ์และสอบถามบุคคลได้แก่ เกษตรตำบลแม่สุก เจ้าหน้าที่ส่วน
งานที่เกี่ยวข้อง เกษตรกรที่ทำการเกษตรดั้งเดิมในตำบลแม่สุก และเกษตรกรที่ได้รับการส่งเสริม
ให้ทำการเกษตรยั่งยืน การสังเกตแบบไม่มีส่วนร่วมขณะสัมภาษณ์เกษตรกร ผลกระทบจากการ
ทำการเกษตรกรรมดั้งเดิมและจากการส่งเสริมการเกษตรยั่งยืนเพื่อการส่งออกทางสังคมและ
เศรษฐกิจ วิเคราะห์ข้อมูลใช้การจำแนก จัดระเบียบ และโยงความสัมพันธ์ของข้อมูลตามวัตถุประสงค์
และขอบเขตการศึกษา

ผลการศึกษาสามารถสรุปได้ดังนี้

การทำการเกษตรดั้งเดิม เกษตรกรตำบลแม่สุกปลูกข้าวนาปี ข้าวไร่ เพื่อ บริโภค
และจำหน่ายบางส่วน ปลูกข้าวโพดเพื่อเลี้ยงสัตว์ พืชเศรษฐกิจคือ ยาสูบพันธุ์เวอร์จิเนีย ต้องใช้
ปุ๋ยเคมี สารปราบศัตรูพืช และสารปราบวัชพืชในการปลูก ผลผลิตที่ได้รับจำหน่ายให้ผู้ซื้อที่
ลงทุนสร้างโรงบ่มใบยาจำนวน 3 แห่ง ในตำบลแม่สุก

ผลกระทบจากการทำการเกษตรกรรมดั้งเดิมของเกษตรกร

ผลกระทบทางสังคมเกษตรกรได้รับสารพิษจากการใช้สารเคมีที่ใช้ในการเกษตร เป็นอันตรายต่อสุขภาพร่างกาย เกษตรกรมีความเชื่อว่าสารเคมีที่ใช้ในการเกษตรช่วยเพิ่มผลผลิต โดยไม่มีสิ่งอื่นมาทดแทนได้ ส่วนวิถีชีวิตและคุณภาพชีวิตมีการเปลี่ยนแปลง เนื่องจากผลผลิตลดลงในเวลาต่อมา

ผลกระทบทางเศรษฐกิจ เกษตรกรมีรายได้ที่ไม่แน่นอน เนื่องจากผลผลิตลดลง แรงงานซึ่งส่วนใหญ่เป็นเกษตรกรเดินทางไปทำงานในต่างถิ่น การบริโภคสินค้าฟุ่มเฟือยในระยะแรกที่ผลผลิตมากและได้เปลี่ยนเป็นพฤติกรรมบริโภคเท่าที่จำเป็นเมื่อผลผลิตลดลง

ผลกระทบทางสิ่งแวดล้อม ดิน น้ำ และความหลากหลายทางชีวภาพ ปรากฏว่าดินเสื่อมคุณภาพและน้ำมีสารพิษเจือปน สูญเสียความหลากหลายทางชีวภาพ เช่น พืชบางชนิด สูญพันธุ์ สัตว์น้ำลดจำนวนลง

การส่งเสริมการเกษตรยั่งยืนเพื่อการส่งออก โดยปลูกพืชผัก 3 ชนิดคือ ผักคะน้า ผักสลัด และแครอท และได้ผลผลิตเป็นที่น่าพึงพอใจ การบำรุงดูแลได้ใช้ปุ๋ยหมัก และใช้สารสะเดาในการปราบศัตรูพืช ส่วนวัชพืชปราบโดยการไถแรงถอนและแฉ่วถาง ผลผลิตที่ได้รับทำให้มีรายได้หลังหักค่าใช้จ่ายจากการประมาณการสูงกว่าการใช้สารเคมีที่ใช้ในการเกษตร

ผลกระทบจากการส่งเสริมการเกษตรยั่งยืนเพื่อการส่งออกของเกษตรกร

ผลกระทบทางสังคม เกษตรกรมีสุขภาพร่างกายดีขึ้น เนื่องจากใช้ปุ๋ยหมักและสารสะเดาแทนสารเคมีที่ใช้ในการเกษตรและมีความเชื่อว่าการใช้ปุ๋ยหมักและสารสะเดาสามารถให้ผลผลิตทางการเกษตรที่มีคุณภาพปลอดสารพิษ เป็นวิถีธรรมชาติซึ่งเป็นภูมิปัญญาของบรรพบุรุษ มีวิถีชีวิตที่สามารถพึ่งพาตนเองได้ มีเวลาและโอกาสในการร่วมพัฒนาสังคม

ผลกระทบทางเศรษฐกิจ เกษตรกรมีรายได้จากผลผลิตที่แน่นอน แรงงานที่เดินทางไปทำงานต่างถิ่นได้กลับคืนสู่พื้นที่ พฤติกรรมในการบริโภคเป็นไปตามความจำเป็นในชีวิตประจำวัน

ผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม ดิน น้ำ และความหลากหลายทางชีวภาพ ปรากฏว่าดินและน้ำ ปรับสภาพมีคุณสมบัติดีขึ้น มีความหลากหลายทางชีวภาพมีพืชบางชนิดเจริญเติบโตขึ้นปกคลุมพื้นดิน และในแหล่งน้ำมีสัตว์น้ำเพิ่มจำนวนมากขึ้น

Independent Study Title Social and Economic Impact Assessment of the
Sustainable Export Oriented Agricultural Promotion,
Tambon Maesuk, Amphoe Chae Hom, Changwat Lampang

Author Mr. Sarana Morakodwichitkarn

M.A. Man and Environment Management

Examining Committee :

Assoc.Prof. Dr.Chukiat	Leesuwan	Chairman
Prof. Dr. Manat	Suwan	Member
Assoc. Prof. Dr. Anurak	Panyanuwat	Member

Abstract

The purpose of this study was to investigate the social and economic effects resulting from the promotion of sustainable agricultural projects for export in Tambon Maesuk, Amphur Chae Hom, Changwat Lampang .

The method of study was a compilation of data from documents and academic texts, summary reports from the development plans and guidelines for agricultural development of Tambon Maesuk, supporting project for farm production, questionnaires and personal interviews with local agricultural officials and officials related. Nonparticipant observations were used with the farmers practicing traditional farming and those practicing newly-introduced consistent farming methods. Observations were also used with the social and economic results of traditional farming and the newly introduced programs. Data were analysed by frequency classification, grouping, and setting up data- relationships according to the objectives and scope of the study.

The conclusions of the study were as follows.

The traditional farming methods in Tambon Maesuk namely lowland and upland rice crops for domestic consumption and cash sale, maize for animal feeds, virginia tobacco cash crops requiring chemical fertilizers, pesticides, herbicides for production to sell to three local tobacco curing stations had effects upon the farmers.

Continuous use of chemicals caused ill-health and quality of life for farmers who clinged on the miraculous production increase through chemicals.

Quick cash led to over spending on luxurious life style, which became a hardship when one had to adjust to dwindling income . Many farmers left home for job prospect elsewhere after diminishing production, causing economic drawbacks for the area.

Negative effects on environment were the deterioration of soil quality, the polluted ground water, and the loss of nature balance damaging bio-diversity of plants and animals, many species disappeared.

The promotion of sustainable agricultural projects for export by growing fresh farm produce was very satisfactory. The use of naturally composed fertilizers and the extracts of "Sadao" (a variety of quinine plant) for pest-control plus human labor weed control had positive effects. The expense balance indicated a higher yield than that of chemical farming methods.

As the results, the farmers recovered and developed better health from the using of natural fertilizers, natural pest-control, and natural farm methods inherited from their forefathers. The chemical – free produce benefited everyone allowing the farmers to be self-sufficient and participating in social development.

Economically, farmers developed steady income attracting the runaway labor to retrun home, creating sensible and appropriate frugal spending in their daily life.

The environment improved progressively, with better soil quality, clean water, and the bio-diversity of plants and animals returned to the area of Tambon Maesuk.